

”HER LEVER VI VÆRDIERNE”

For bioanalytikere på R-laboratoriet på Odense Universitetshospitals cancerafdeling er bioanalytikernes grundlæggende værdier en del af hverdagen

PROJEKT: BIOANALYTIKERES PROFESSIONSIDENTITET

Som en del af dbios projekt ”Bioanalytikeres professionsidentitet” har projektgruppen fundet frem til bioanalytikeres grundlæggende værdier. Det er disse værdier, som har inspireret Bente Tøt til at skrive nærværende artikel.

I en travl hverdag på en cancerafdeling med tæt tværfagligt samarbejde genkendes bioanalytikeres grundlæggende værdier -faglighed, ansvarlighed, kvalitetsbevidsthed, professionalismisme og fællesskabsfølelse. Alle disse kompetencer er medvirkende til, at personalet anerkendes og oplever et tilhørsforhold i en stor klinisk kræftafdeling med et stort patientflow, mange blodprøver, intet analysearbejde – men med udfordrende jobfunktioner i tværfagligt forsknings-samarbejde.

R-LABORATORIET, OUH

På onkologisk Afdeling R på Odense Universitetshospital findes et mindre laboratorium. Ikke et laboratorium i gængs forstand med stor maskinpark og analyseudstyr. Men et laboratorium, hvor personalet servicerer ambulatorier i to kliniske kræftafdelinger og tilhørende kliniske forskningsenheder. Arbejdsgaverne består af blodprøvetagning, venflon-anlæggelse (drop), venesection og for- og efterbehandling af forskningsprøver på ambulante onkologiske og hæmatologiske patienter.

De eneste analyser, der udføres, er akut måling af hæmoglobin og glukose på hæmocue.

Patienterne kommer fortrinsvis fra Region Syddanmark, men for enkelte diagnoser og til flere eksperimentelle kræftbehandling kommer patienterne fra hele Danmark.

Cancerpatienter er ofte vanskelige at anlægge venflon og foretage blodprøvetagning på, da patienternes vener ødelægges af hyppige kemokure og indstik.

BLODPRØVER ... MANGE BLODPRØVER

Blodprøverne er en vigtig del af diagnosticering, stadietinddeling og monitorering af cancerpatienterne i behandlingsforløb. Blodprøveresultaterne bestemmer, om patienterne kan få eller fortsætte behandling med kemoterapi, som ofte bevirker, at patienternes hæmatologiske parametre falder drastisk. Kemoterapien påbegyndes ikke, før blodprøveresultaterne foreligger.

Hvis blodprøveresultaterne holder sig over grænseværdier, anlægges venflon til kemoterapien af R-laboratoriets personale, og eventuelle blodprøver og forskningsprøver udtages samtidig fra venflon.

Laboratoriets personale er gennemsnitligt i kontakt med

Alex Tran // foto

Af ledende bioanalytiker //
Bente Tøt
R-laboratoriet Onkologisk Afdeling R
Odense Universitetshospital

140 patienter dagligt. De fleste patienter henvender sig ved laboratoriet til prøvetagning og venflonanlæggelse, men personalet servicere desuden ambulante patienter, der er for svage eller dårligt gående til at bevæge sig til laboratoriet, ved at komme til patienterne i ambulatorierne.

Hver formiddag er én af personalet udstationeret på et hæmatologisk ambulatorium, der er placeret i stor fysisk afstand fra R-laboratoriet. Udstationeringen tilgodeser patienterne, der således ikke sendes frem og tilbage mellem ambulatorium og R-laboratoriet.

Blodprøveekvisitioner oprettes i Netlab, som er Fyns laboratorieinformationssystem. Blodprøver og rekvisitioner sendes herefter til Afdeling for Biokemi, Farmakologi og Genetik – klagjorte til hurtig analysering.

PROTOKOLLEREDE BEHANDLINGER

En stor del af cancerpatienter går i protokollerede behandlinger. Dette betyder, at patienterne deltager i forskningsprojekter med henblik på at tilbyde patienten den bedste behandling under kontrollerede former. Ingen patienter deltager i protokollerede behandlinger uden først at være informeret mundtligt og skriftligt og herefter have givet skriftlig samtykke.

Protokollerede behandlinger monitoreres ved hjælp af forskningsprøver (blod og urin), som R-laboratoriets personale fremskaffer, opbevarer og forsender til ind- og udland.

Dette stiller store krav til udførelsen, dokumentationen og kvalitetssikringen.

R-laboratoriets personale er oplært i GCP-regler (Good Clinical Practice), som er et sæt regler, der sikrer patientsikkerheden og validiteten i forbindelse med kliniske forsøg med lægemidler. I GCP-reglerne er der fastsat detaljerede krav til forsøgsdesign, kontrol samt patientinformation – og samtykke i forbindelse med klinisk forskning.

R-laboratoriets funktioner i forskningsmæssig sammenhæng kontrolleres af GCP-monitorer.

På nuværende tidspunkt er R-laboratoriet involveret i ca. 40 forskellige protokoller, flere ph.d.-projekter og ca. 20 protokoller er i opstartsfasen.

R-laboratoriet klargør dokumenter, rekvisitioner og utensilier, dagen før patienten kommer til R-laboratoriet, så patienten oplever, at personalet er forberedt, og ventetiden ikke forlænges.

ARBEJDSFUNKTIONER

Personalet møder mellem kl. 7.30 og kl. 9.00, da patient-flowet er størst mellem kl. 8.30 og kl. 13.30. En del af personalet arbejder på nedsat tid. Morgen – og eftermiddagstimerne udnyttes til at udføre andre arbejdsopgaver, der er fordelt mellem personalet. I mindre enheder er arbejdsopgaverne ofte alsidige, da der kun er det samme personale til at udføre opgaverne. Dette stiller ofte store krav til kreativiteten og fleksibiliteten.

R-laboratoriets arbejdsopgaver indeholder, ud over prøvetagning, venflonanlæggelse, venesectio og for- og efterbehandling af prøver, følgende opgaver: varebestilling, bestilling af utensilier, arbejdstidsplanlægning, elektronisk aflæsning af fryserlog, elektronisk besøgsregistrering af patienter, statistikindtastning, tværfaglig mødeaktivitet, referatskrivning, oplæring og vejledning af mono- og tværfagligt personale, deltagelse i afdelingens undervisning, AMIR-aktivitet (arbejds miljørepræsentant), deltagelse i relevante kurser og møder i afdelingens MED-udvalg.

dbio's projekt Bioanalytikerens Professionsidentitet er en kvalitativ undersøgelse af bioanalytikerens kernefaglighed og professionsidentitet.

Projektet blev sat i værk i marts 2007 af dbio's hovedbestyrelse. En projektgruppe på 10 bioanalytikere har været tilknyttet hele projektførelsen.

Undersøgelsen bygger på observationer, fokusgruppe-interview og en ordleg, hvor bioanalytikere og andre faggrupper kunne vælge de ord, som de mente beskrev bioanalytikerens professionsidentitet bedst.

Inden for de nærmeste måneder vil en projektrapport med undersøgelsens resultater blive offentliggjort.

Emnerne i undersøgelsen er:

- Bioanalytikerens grundlæggende værdier
- Arbejdets udførelse i bioanalytikerens verden
- Socialisering i praksisfællesskabet
- Grænsedragning internt og eksternt
- Udviklingsmuligheder og udfordringer.

R-Laboratoriets bioanalytikere i forårssol. Fra venstre er det Bente Tøt, Paula Hansen Mortensen, Jette Lindbjerg, Lise Møller Madsen, Maria Dauerhøj, Mia Meldgaard Larsen og Ellen Andersen. Hanne Jørgensen og Dagny Leslie var fraværende, da fotografen kom på besøg.

BIOANALYTIKERNES GRUNDLÆGGENDE VÆRDIER

I R-laboratoriet er bioanalytikernes grundlæggende værdier ikke teoretiske begreber, men en del af virkeligheden. Professionsidentiteten opstår i hverdagspraksis i den kliniske afdeling i det tværfaglige samarbejde om at give patienterne det optimale forløb.

FAGLIGHED

R-laboratoriets personale er et engageret team af medarbejdere, der er i besiddelse af stor faglig stolthed. Personalet ser sig selv som en vigtig brik i en stor afdeling, hvor samarbejdsevner og fleksibilitet er vigtige kompetencer.

Laboratoriet samarbejder med mange samarbejdspartnere og indgår i tværfaglige sammenhænge, hvilket udfordrer den enkelte medarbejders samarbejdsevner og situationsfornemmelse.

Et samarbejde, hvor patienten er i centrum, hvor personalet bidrager til optimale patientforløb, og hvor ingen faggrupper kan undværes.

I denne forbindelse er de sociale og kommunikative kompetencer vigtige.

R-laboratoriets personale informerer og vejleder andet sundhedspersonale vedrørende prøvetagning, mærkning af glas og anlæggelse af venflon.

Der samarbejdes i afdelingen om dokumentation og kvalitetssikring i forhold til patienter i protokollerede behandlinger.

Personalet deltager i tværfaglige protokollmøder, hvor R-laboratoriets personale forholder sig til laboratoriedelen i nye protokoller og giver et overslag over tidsforbruget i laboratoriet. Herefter sikrer personalet, at relevante aftaler er på plads i laboratoriemæssig henseende, og at utensilier er i hus, inden patienten starter i den pågældende protokollerede behandling.

ANSVARLIGHED

R-laboratoriets personale har både et fagligt og personligt ansvar.

Det er vigtigt at udvikle personalets personlige og faglige kompetencer, således at personalet er "klædt på" til arbejdsopgaver og ansvar.

I denne sammenhæng er det for R-laboratoriets personale lige så vigtigt at påtage sig et ansvar, som det er at videregive ansvaret til andet sundhedspersonale, når dette er påkrævet. Vurderingen foretages på baggrund af fagligheden med tanke for den enkelte patient (!).

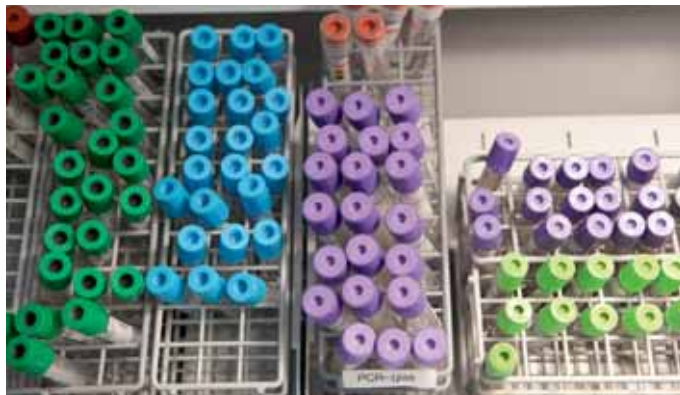
Patienterne i afdelingen er ikke "andres" patienter, men "vores" patienter. Personalet har medansvar for ikke at sende patienter hjem, der har brug for at blive tilset af sygeplejerske eller læge.

KVALITETSBEVIDSTHED

Personalets kvalitetsbevidsthed er i spil både i prøvetagningsituationerne og i håndteringen af prøver og dokumenter. Ved prøvetagning og venflonanlæggelse på cancerpatienter kan gælde særlige forholdsregler alt efter patientens sygdomsforløb. Patienter, der er opereret for brystkræft, får f.eks. ikke taget prøver i venstre arm, hvis patienten er opereret i venstre side. Når patienten kun har én tilgængelig arm, foretages blodprøvetagning i hånden for at friholde albuebøjningen til anlæggelse af venflon.

Venflon til kemokure anlægges oven for håndledet og op til albuebøjningen. Det er vigtigt, at der ved gentagne indstik stikkes oven over første indstik-forsøg, da der ellers er risiko for, at kemokuren siver subcutant med efterfølgende vævsnekrose.

Forskningsprotokollerne kræver stor omhyggelighed i labo-

ratoriearbejdet med henblik på kvalitetssikring og kvalitetsbevidsthed. Laboratoriets protokolarbejde kontrolleres både internt i laboratoriet og af eksterne monitorer, og laboratoriet skal godkendes, for at afdelingen kan deltage i nationale og internationale forskningsprotokoller.

PROFESSIONALISME

Patienten tingsluggøres ikke - den enkelte patient er i centrum og skal have det bedste forløb ud fra de givne ressourcer. I hverdagen opleves stigende produktionskrav, nedskæringer og besparelser, som er en daglig udfordring, og som vi alle må forholde os til uden at lade frustrationerne dominere.

I R-laboratoriet er der brug for forskellige kompetencer til at løse opgaverne. R-laboratoriet er en serviceafdeling i en stor klinisk afdeling med kendte mål, visioner og strategier. Laboratoriets personale består af både ældre medarbejdere med specialist-erfaring og yngre medarbejdere med frisk ny generalist-viden.

Alle yder en service over for patienter og andre personalegrupper. En service, der tager udgangspunkt i at yde den rigtige service – ikke den service, der reducerer personalet til kulier. Personalet er ikke i tvivl om, at både patienter og andre faggrupper i afdelingen værdsætter og anerkender R-laboratoriets arbejdsindsats.

FÆLLESSKABSFØLELSE

Odense Universitetshospital står for følgende værdier: Tillid, respekt, loyalitet og professionalismisme.

Disse værdier er kendte af personalet i onkologisk Afdeling R, og derudover har R-laboratoriets personale udarbejdet eget værdisæt, der er ledetråden i R-laboratoriets aktiviteter.

Personalet oplever tilhørsforhold til og synlighed i en klinisk

afdeling og ser sig selv som en del af helheden. Opgaverne løses i tæt tillidsfuldt samarbejde med respekt for hinandens forskelligheder.

Arbejdet på en cancerafdeling er psykisk belastende og kræver stor støtte fra omgivelserne. På en cancerafdeling bliver følelserne involveret. Enten ved svære patientforløb eller ved, at personalet oplever naboer, tidligere kolleger, familiemedlemmer eller sig selv som patient i afdelingen.

Her er det vigtigt at tage hånd om personalet og sørge for, at personalet kan tackle og rumme svære patientoplevelser.

R-laboratoriets personale giver kollegial støtte og omsorg i stressede situationer, og i foråret 2009 deltager personalet i supervision, som er et personaletilbud i afdelingen.

KAGE

Selvom cancerpatienter er i en kritisk fase af deres liv, har de ofte overskud til at påskønne personalets arbejdsindsats med blomster, kage, chokolade eller andre lækkerier.

Herudover påskønnes R-laboratoriets arbejde ofte af samarbejdspartnere i form af morgenbrød eller kage. Så selvom personalet har fokus på motion og sund livsstil indeholder pauserne ofte kaffe, kage og kollegialt samvær, men uden for pauserne er den fysiske aktivitet heldigvis høj, og skridttælleren har travlt.

En stor tak til medarbejderne i R-laboratoriet og ledende overlæge Niels Holm, Onkologisk Afdeling R, Odense Universitetshospital, for korrekturlæsning på artiklen.